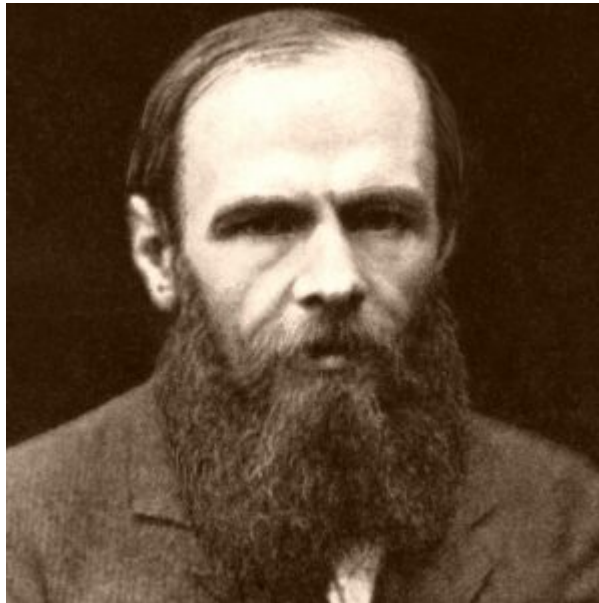

Ο Κροκόδειλος, του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι από το ΚΘΒΕ

 culturenow.gr/o-krokodeilos-toy-fiontor-ntostogiefski-apo-to-kthve/

Κάποτε ένας Κροκόδειλος, κατάπιε έναν ολόκληρο άνθρωπο, όταν ο δεύτερος, γεμάτος περιέργεια και τόλμη περισσή, πλησίασε στα σαγόνια του για να τον παρατηρήσει.

Ποιος όμως είναι ο Κροκόδειλος σημειολογικά;

Ο άγονος τόπος όλων εκείνων που δεν πορεύονται συνετά στην καθεστηκυία τάξη ή μήπως η γη της επαγγελίας όπου αυτοεξόριστοι ανασυγκροτούμαστε σε προφυλαγμένα περιβάλλοντα επιλογής για να επανέλθουμε δριμύτεροι στην αέναη μάχη μας ενάντια στις όποιες μορφές εξουσίας;

Αλληγορικός ο Ντοστογιέφσκι στον γραμμένο στα **1865** «Κροκόδειλό» του, το λιγότερο γνωστό απ' τα έργα του, μας προσκαλεί να ανακαλύψουμε τις απαντήσεις, σατιρίζοντας τότε στην υπερβολή και τότε με χιούμορ, τη διαμάχη μεταξύ διανοουμένων διαφόρων προοδευτικών ρευμάτων και σκιαγραφώντας ως άριστος ψυχολόγος, τη διαμόρφωση των ανθρώπινων σχέσεων στην κοινωνία της Αγίας Πετρούπολης.

Υπέρβαση και λύτρωση για τον πρωταγωνιστή, που μια... χαψιά ενός βλοσυρού ερπετού, είναι αρκετή να του χαρίσει διαφυγή απ' την ασημαντότητα της μετριότητάς του, ισχυροποιώντας τον να ορθώσει ανάστημα έναντι των κατεστημένων, χωρίς ωστόσο κανείς να μπορεί να τον βλάψει έτσι καθώς περιφρουρείται απ' τα στεγανά όρια μιας... κοιλιάς

Συντονιστείτε στην επίσημη ιστοσελίδα www.ntng.gr και στα podcast του ΚΘΒΕ στο SoundCloud και το Spotify. Διαθέσιμο δωρεάν από την Παρασκευή 21 Μαΐου στις 12 το μεσημέρι.

| Περίληψη

Η Γιελιένα Ιβάνοβνα και ο σύζυγος της Ιβάν Ματβιέιτς επισκέπτονται μαζί με τον οικογενειακό τους φίλο Σεμιόν Σεμιόνιτς τη Στοά, όπου εκτίθεται ένας κροκόδειλος. Ξαφνικά το ερπετό καταπίνει τον άτυχο Ιβάν Ματβιέιτς ο οποίος μένει άθικτος μέσα στο σώμα του ερπετού και το μόνο που τον ανησυχεί είναι πώς θα δουν το περιστατικό οι προϊστάμενοι του.

Ο Σεμιόν Σεμιόνιτς αποφασίζει να επισκεφτεί τον **Τιμοφίι Σεμιόνιτς** για βοήθεια και εκείνος προτείνει να κουκουλώσουν την υπόθεση, γιατί είναι ύποπτη, ανήκουστη και δημιουργεί κακό προηγούμενο και επιπλέον να προστατεύσουν τον ξένο επενδυτή, τον Γερμανό ιδιοκτήτη του κροκόδειλου δηλαδή, αντί να προσπαθούν να ξεσκίσουν την κοιλιά του βασικού του κεφαλαίου. Και ενώ συμβαίνουν όλα αυτά ο Ιβάν Ματβιέιτς σκέφτεται πώς θα εκμεταλλευτεί την περίσταση προς όφελός του.

«Θα μελετήσω τους ανθρώπους, αυτός είναι ο πρώτος μου στόχος και η φιλοδοξία»!

Μ' αυτήν τη φράση του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, του συγγραφέα που ένωσε «τη δίψα της ψυχής της ανθρωπότητας», όπως ο ίδιος είπε στο τέλος της ζωής του, ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής του ΚΘΒΕ, Νίκος Κολοβός μας συστήνει το έργο σημειώνοντας: «στο έργο, συμπυκνώνεται η οπτική με την οποία ο Ντοστογιέφσκι προσέγγιζε τα πάθη των ανθρώπων, τις αναζητήσεις τους, τις ελπίδες τους. Η αγωνία του να “αγγίξει τον άνθρωπο” και να τον εκφράσει ακόμα και στην πιο βαθιά του πτώση. Η πίστη του στο καλό. Οι στοχασμοί του για το σκοπό της ζωής. Τα διεισδυτικά και συμπνοητικά κοιτάγματά του στους σκοτεινούς λαβυρίθους της ψυχής».

| Ο συγγραφέας Φιονόρ Ντοστογιέφσκι

Ιδιοφυής δημιουργός – εξάιρετος ψυχογράφος

Ο Ρώσος δημιουργός (1821-1881), με τα αριστουργηματικά έργα γεννήθηκε στη Μόσχα, απ' τον **Mikhail Andreevich**, έναν αλκοολικό και βίαιο σε συμπεριφορά συνταξιούχο στρατιωτικό χειρουργό και την τρυφερή, καρτερική και βαθιά θρησκευόμενη Maria, την οποία και λάτρευε. Έχασε τη ζωή της από φυματίωση και ο 17χρονος Fyodor με τον αδερφό του Mikhail, κλείνονται σε οικοτροφείο.

Στη Στρατιωτική Ακαδημία Μηχανικών της Αγίας Πετρούπολης, όπου φοιτά ο συγγραφέας, μαθαίνει για τη δολοφονία του πατέρα του από εργάτες. Διορίζεται αποφοιτώντας, σε θέση γραφείου, που όμως δεν του εξασφάλιζε τα προς το ζην, ούτε να αναπτύξει το πάθος του για τον τζόγο που τον καταστρέφει οικονομικά.

Το **1844** αποφασίζει να ζήσει απ' την πένα του. Πρώτη του ενασχόληση είναι η μετάφραση του έργου Eugenie Grandet του Honore de Balzac, ενώ θεατρικό με την υπογραφή του πρωτοσυναντούμε το 1846 με τίτλο Φτωχόκοσμος. Ο Vissarion Bellinsky το υποδέχεται επαινετικά κι ο Fyodor έρχεται σε επαφή με λογοτεχνικούς κύκλους ως μέλος ομάδας ουτοπιστών σοσιαλιστών. Άθελά του, βρίσκεται μπλεγμένος σε συνωμοσία για την ανατροπή του τσάρου Νικολάου του Α', συλλαμβάνεται και φυλακίζεται.

Οι δικαστές με όλους τους συγκατηγορούμενους του κύκλου **Petrashevsky** τον καταδικάζουν «εις θάνατον» όμως οριακά ματαιώνεται η εκτέλεσή τους όταν μετατρέπεται η ποινή σε καταναγκαστικά έργα. Ακολουθούν στο Ομσκ της παγωμένης Σιβηρίας τέσσερα βασανιστικά χρόνια με βασανισμούς και εξευτελισμούς κι η επιληψία του επιδεινώνεται. Το 1854 υποχρεώνεται να εκτίσει στρατιωτική θητεία στην εσχατιά της Σιβηρίας στα σύνορα με την Κίνα. Εκεί γνωρίζει τη **Maria Dmitrievna Isaev** την οποία νυμφεύεται το 1857. Το «Σπίτι των Νεκρών» προκύπτει ως αποκύημα εμπειριών του απ' τα κάτεργα. Με κριτική θέση έναντι των ευρωπαϊκών φιλοσοφικών ρευμάτων μεστός εμπειριών απ' τη φυλάκιση και την εξορία στρέφει τη γραφή του στις ρωσικές παραδόσεις και τις αξίες της υπαίθρου.

1859 και επιστρέφει με τον αδερφό του στην Αγία Πετρούπολη όπου εκδίδουν δύο περιοδικά *Vremya* (Χρόνος) και *Erokha* (Εποχή) δίχως επιτυχία. Έναν χρόνο αργότερα χάνει τη σύζυγο του και τον αδερφό του από φυματίωση. Χρεωμένος ήδη αναλαμβάνει τα χρέη και του αδερφού του και να συντηρεί τη χήρα και τα ορφανά του. Βυθίζεται έτσι σε κατάθλιψη που τον οδηγεί στη χαρτοπαιξία.

Πηγές αναφέρουν πως το Έγκλημα και Τιμωρία το ολοκληρώνει με βία προκειμένου να λάβει την προκαταβολή που τόσο είχε ανάγκη. Με παρόμοιο τρόπο γράφει και τον Παίχτη κι ενώ τον υπαγορεύει στην 20χρονη στενογράφο **Anna Grigoryevna Snitkina**, την ερωτεύεται για να την παντρευτεί το 1867. Μαζί πηγαίνουν σε Γερμανία Ελβετία και Ιταλία επί τετραετίας. Οι Δαιμονισμένοι, σημειώνουν πίσω στη Ρωσία τεράστια επιτυχία καθώς κι οι μηνιαίες δημοσιεύσεις του Ημερολογίου του Συγγραφέα. Ακολουθούν οι «Αδερφοί Καραμαζώφ» (1879-1880) κι ο *Dostoyevsky* επιτέλους καταπιάνεται με ένα θέμα που τον απασχολεί ολόκληρη τη ζωή του, την πατροκτονία.

1880 απαγγέλει τον λόγο για τον **Pushkin** στα αποκαλυπτήρια του μνημείου του, ενώ με τα χρόνια οι επιληπτικές κρίσεις του τον οδηγούν στον θάνατο στις 28 Ιανουαρίου 1881 σε ηλικία 60 ετών. Εικάζεται πως ο **Tolstoy** αν και δεν γνωρίζονταν προσωπικά ξέσπασε σε λυγμούς με την αναγγελία του θανάτου του.

Τον «εθνικό λογοτεχνικό ήρωα» ή και «προφήτη της Ρωσίας» όπως τον αποκαλούν αναγνώρισαν δεκάδες παγκόσμιες προσωπικότητες της εποχής του ή και μεταγενέστεροι (Albert Camus, Sigmund Freud, Thomas Mann, Ernest Hemmingway, Virginia Woolf, James Joyce κ.α)

Ο **Albert Einstein** θα πει: «ο **Dostoyevsky** μου προσφέρει πολλά περισσότερα απ' οποιονδήποτε επιστήμονα» ενώ ο *Freud* κατέταξε τους «Αδερφούς Καραμαζώφ» στα τρία σπουδαιότερα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

| Σκηνοθετικό σημείωμα Μαρίας Καραμήτρη

“Υπήρξε κάποια εποχή, όπου έζησαν ανάμεσα μας, μεγάλοι δάσκαλοι του λόγου και λεπτοί γνώστες της ζωής και της ανθρώπινης ψυχής, άνθρωποι που επαναστάτησαν από κάποιο ακατανίκητο πάθος να τελειοποιήσουν το είναι μας.. Έγραψαν βιβλία που μέσα σ' αυτά, είναι αποτυπωμένες οι αιώνιες αλήθειες και μια άφθαρτη ομορφιά αναβρύζει από τις σελίδες τους... κι ούτε μια λέξη δε βρίσκεται περιττή στα βιβλία αυτά.”

Αυτά ο Μαξίμ Γκόργκυ. Στα δικά μας τώρα. Ο Εμ.Ροΐδης για τον Ντοστογιέφσκι γράφει: “... Δεινούς μεταξύ των μυθιστοριογράφων ψυχολόγους έχουσι μεν βεβαίως να επιδείξωσι και τα άλλα έθνη, η Αγγλία τον Δίκενς, η Γαλλία των Βαλζάκ και η Αμερική τον Πόου. Ουδέ τούτων όμως, ουδ’ άλλου τινός η σμίλη εβουθίσθη ποτέ εις οίον η του Δοστογιέφσκη βάθος...”

Όταν πρωτοδιάβασα Ντοστογιέφσκι κατάλαβα τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ καλού και σπουδαίου συγγραφέα. Δε θέλω να υπερβάλω αλλά είναι σα να μου άλλαξε τον τρόπο να βλέπω την ανθρώπινη ψυχή. Είναι αυτό που τραγουδάει η Αρετούσα όταν πρωτογνωρίζει τον έρωτα :

“Μὰ ὅλα γιὰ μένα σφάλασι καὶ πᾶσιν ἄνω κάτω,
γιὰ μὲ ξαναγεννήθηκεν ἡ φύση τῶν πραγμάτων..”

Το πρόβλημα για μας ήταν πώς θα μπορούσαμε όλο αυτό το πρωτόγνωρο τοπίο ψυχής να το ζωγραφίσουμε ηχητικά.

Δε μπορούσαμε βλέπεις να καταφύγουμε στις τεχνικές του θεάτρου, διότι έπρεπε να δουλέψουμε χωρίς τα συναρπαστικά μηχανήματα και τους προβολείς που κρύβονται στις κουΐντες .

Με τους συναδέλφους μου προσπαθήσαμε να αποδώσουμε τον ρυθμό και το πνεύμα των έργων, δοκιμάζοντας να αιχμαλωτίσουμε την ουσία με όλο τον ενθουσιασμό, την ένταση και την χαρά μας. Σας το παρουσιάζουμε και ελπίζουμε ότι όπως εμείς, έτσι κι εσείς θα νιώσετε κάτι σπάνιο και συναρπαστικό».

| Συντελεστές παραγωγής

Μετάφραση Κειμένων: **Γιώργος Τσακνιάς**, από το βιβλίο «Ο κροκόδειλος– Ο τίμιος κλέφτης», εκδόσεις Πατάκη

Σκηνοθεσία/ Μουσική επιμέλεια: **Μαρία Καραμήτρη**

Ενορχήστρωση/ Ηχοληψία/Μίξη/ Μοντάζ: **Διονύσης Κωνσταντινίδης**

Γραφικά (αφίσα): **Σιμώνη Γρηγορούδη**

| Διανομή (αλφαβητικά)

Ιδιοκτήτης Κροκόδειλου: **Ιορδάνης Αϊβάζογλου**

Μητέρα ιδιοκτήτη Κροκόδειλου: **Νεφέλη Ανθοπούλου**

Γιελίνα Ιβάνοβνα: **Σταυρούλα Αραμπατζόγλου**

Σεμιόν Σεμιόνιτς: **Γιώργος Κολοβός**

Τιμοφιέι Σεμιόνιτς: **Βασίλης Σεϊμένης**

Ιβάν Ματβιέιτς: **Κώστας Χατζησάββας**

Επισκέπτης Στοάς/ Προχορ Σαβιτς: **Θάνος Φερετζέλης**

Οι πρόβες κι η ηχητική καταγραφή του έργου, πραγματοποιήθηκαν κατόπιν ειδικής άδειας της Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας και έλαβαν χώρα με αυστηρή τήρηση από πλευράς συντελεστών όλων των απαραίτητων υγειονομικών μέτρων ασφάλειας αφού προηγουμένως διενεργήθηκαν κι όλα τα απαιτητά covid test.